

"A nemzeti könyvtár az élethosszig tartó tanulásért" - Hammerstein Judit beszéde az Országos Széchényi Könyvtárban

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium kultúrpolitikáért felelős helyettes államtitkára június 27-én tartott köszöntőt az OSZK TÁMOP projektzáró rendezvényén.

„Az olvasás az álmot életre kelti, az életet pedig álmra váltja.” (Mario Vargas Llosa)

Tisztelt Vendégek!

A nemzeti könyvtár épülete felé tartva elgondolkoztam azon, hogy vajon hány olyan ország van, amelynek nemzeti könyvtára egy hegyen található? Ráadásul egy olyan hegyen, és egy olyan épületben, amelynek története és történelme évszázadokon át meghatározó helyet töltött be az ország életében.

Vajon a nemzeti könyvtárnak helyet kereső szakemberek tisztában voltak-e vele, hogy amikor ezt az épületet választották a könyvtár működésének helyszínéül, szimbolikusan is kifejezésre juttatták a nemzeti könyvtár vezető szerepét.

Mert mi is a nemzeti könyvtár? A klasszikus választ tudjuk mindannyian: minden magyar vonatkozású dokumentumot gyűjt és szolgáltató intézmény, és mivel a teljesség igényével végzi ezt a feladatot, mondhatjuk, hogy a nemzet emlékezője, amelynek fenntartása és megtartása állami kötelezettség.

De nemcsak ez a nemzeti könyvtár. Ahogyan a Budai Vár épülete kiemelkedik környezetéből, úgy kell a nemzeti könyvtárnak is kiemelkednie a magyar könyvtári rendszerből, és olyan szakmai tevékenységet kell folytatnia, olyan szolgáltatásokat nyújtania, amelyre építkezni lehet Magyarország legnagyobb kulturális intézményrendszerének. A nemzeti könyvtár alapvető feladatait jogszabály írja elő, de hogy ezt milyen kreativitással, mennyire innovatívan, milyen jövőképre épül stratégiával, milyen hozzáállással valósítja meg, ez Önöktől, az intézmény vezetőitől és munkatársaitól függ.

És különösen fontossá válik mindez a XXI. században az információs társadalomban, vagy ahogyan ma szeretik emlegetni, a tudás társadalmában. Ahol a tanulás nem ér véget, bárhol is szakítsuk meg a folyamatot az érettségivel, a felsőoktatásban szerzett diplomával, hanem szüntelen megújulásra, szüntelen továbblépésre van szükség bármilyen területen is dolgozunk. Élethosszig tartó tanulás, így foglalta össze nyelvünk ezt a folyamatot. És ehhez kiváló alapot, intézményi hátteret tudnak biztosítani a könyvtárak, állományukra és korszerű informatikai eszközeikre épül mindegyikük szolgáltatásaikkal. Mert a nyilvános könyvtári rendszerben ezek bárki számára hozzáférhetőek.

2010-ben a magyar nemzeti könyvtár egy olyan program, egy olyan fejlesztéssorozat élére állt, amely az ország mint nemzeti könyvtári feladat az országos.

A projektjük címe: „A nemzeti könyvtár az élethosszig tartó tanulásért. Országos és intézményi fejlesztések a tanulás szolgálatában az állományok hozzáférhetővé tételének biztosítására, innovatív új szolgáltatások kialakítására és az olvasás népszerűsítésére. A fejlesztési forrás 227 millió 240,- Ft. Ami egy igen jelentős összeg, így a megfelelő

tartalom is nagy felelősséget ró a projektgazdára, hiszen ezen fejlesztések országos hatással bírnak.

Már a projekt előkészítése és megvalósítása folyamán az országos könyvtári fejlesztések koordinálójává és katalizátorává vált a nemzeti könyvtár, hiszen valamennyi országos feladatot megvalósító projektgazda (többek között a Debreceni Egyetem, a Miskolci Egyetem, a Pannon Egyetem könyvtára) munkájában részt vett. Ezzel elére állt annak a könyvtári rendszer egészét érintő informatikai és minőségi szolgáltatásfejlesztési folyamatnak, amely meghatározza az elkövetkezendő évek könyvtári munkáját és szakemberképzését. A fejlesztések révén Magyarország dokumentumvagyonának meghatározó része elérhetővé válik a könyvtárhasználók számára, jelentős lépést téve ezzel a könyvtári stratégiában meghatározott egyik legfontosabb cél, a dokumentumok egyenlő esélyű hozzáférhetővé válásáért.

Kultúránk alapja, és ma is legfontosabb hordozója, az olvasás és az írás. Az olvasás egy olyan folyamat, amely megmozgatja az ember szellemét, fantáziáját, egész lényét, azaz egy interaktív folyamat. A könyv, az olvasás örömforrás, ugyanakkor kulturális forrás is, amely az egyéneket és a közösséget is táplálja. Az egyéni és a közösségi olvasásélmények, az olvasás útján szerzett információk, a tudás és műveltség társadalmunk működésében meghatározó erővel bírnak. Ugyanakkor el kell mondanom, hogy Magyarországon az olvasás és az információhordozók elérhetővé válása - legyen az könyv, folyóirat, adatbázisok -, nem mindenki számára egyenlő eséllyel biztosított. Ennek az állapotnak a megváltoztatásában a könyvtárak, így a nemzeti könyvtár is kitüntetett szerepet töltsön be. Fontos feladat, hogy az olvasás élményét, a tudás megszerzését életkortól, nemtől, társadalmi és etnikai hovatartozástól függetlenül biztosítani tudjuk. Így válhat a könyvtár a demokratikus misszió és a társadalmi mobilitás előmozdításának egyik kitüntetett letéteményesévé.

Manapság, a digitális kultúra terjedésével, a könyv, mint közvetítő eszköz kezdi elveszíteni uralmát, helyére az egyre népszerűbb e-book törekszik. Vajon az olvasás megváltozik-e, ha már nem a hagyományos papír alapú könyvet szorongatjuk otthon, a metrón vagy bárhol, amerre járunk, hanem egy kis téglalap alakú fém-műanyag e-book olvasót? Nem tudjuk. Sokan lesznek azonban, akik továbbra is a hagyományos, papír alapú és szagú könyv mellett döntenek és lesznek, akik a magunkkal vihető több száz könyv beszárt változata mellett döntenek. De ettől eltekintve a lényeg mégiscsak az, hogy olvasni jó dolog, olvasni kell!

Végezetül engedjék meg, hogy a könyvtár minden dolgozójának szívből gratuláljak a projekt sikeres lebonyolításához.

Köszönöm megtiszteltetésüket.